

Katsaus lakiin yhteishallinnosta valtion tukemissa vuokrataloissa sekä asumisoikeusasioiden neuvottelukunnan toimintaan

Anu Karjalainen
Vuokralaispäivät 2023
9.9.2023

Lakiuudistuksen valmistelu

- Lakiuudistuksen taustalla on **yhteishallintaselvitys**, joka valmistui jo 2017
- Lainvalmistelu alkoi vuonna 2021: lakiuudistuksesta laadittiin alkuun **suuntaviivat**, jotka olivat kommenttikierroksella keväällä 2021
- **Lausuntokierros** alkuvuodesta 2022
- **Hallituksen esitys** annettiin eduskunnalle syyskuussa 2022
- **Lain voimaantulo** vuoden 2024 alusta – riittävä siirtymäaika varataan

Yhteishallintaselvitys

Lain päivittämistarpeita aiheuttivat:

- **Muutos** pienistä kiinteistöyhtiöistä isoiksi fuusioyhtiöiksi – päätökset tehdään isoina kokonaisuuksina, asioiden monimutkaisuus ja vaikeus
- **Vuokrataloyhtiöt ovat erilaisia** asukasrakenteeltaan ja kooltaan -> erilaiset yhteishallinnon toteuttamistavat toimivat erilaisissa yhteisöissä
- Keskeistä **omaan asumiseen vaikuttaminen ja tiedonsaanti**
- **Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet** korostuvat perusoikeusmyönteisen tulkinnan kautta, taustalla myös yritysten yhteiskuntavastuun korostuminen
- Osallistumisen vähyys, miten saadaan ihmisiä mukaan asukastoimintaan – lainsäädännöllä voidaan luoda oikeuksia ja puitteita, liiallista sääntelyä?

Lakiuudistuksen tausta ja tavoitteet

- Hallitusohjelma ja asuntopoliittinen kehittämissuunnitelma: **Vahvistetaan vuokralaisten asemaa** uudistamalla yhteishallintolaki
- Yhteishallinto edistää **asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia**, oikea-aikaista korjausta, **vuokratalojen kunnossapitoa ja hoitoa**, tehokasta taloudenpitoa, **viihtyisyyttä** ja yhteisöllisyyttä – tarkoitus muuten ennallaan, lisättiin **energiatehokkuus ja kestävä asuminen** tavoitteiksi sekä korostetaan **tiedonkulkua**
- **Kiinnitetty huomiota yhteistoimintaan, tiedonvälitykseen, toimintatapoihin**
- **Ajantasainen puitelainsäädäntö** tukemaan toimivaa yhteishallintoa
- Selkeät rakenteet, joustavuus, kustannustehokkuus
- **Lähidemokratia ja omaan asumiseen vaikuttaminen** on tärkeää, vaikutusmahdollisuudet säilytettävä
- Vahvistetaan **yhteistyöelimen** osallistumista yhtiötason päätöksentekoon

Toimintatavat ja yhteydenpito

- Vuokrataloyhteisön tehtävänä on näkemysten yhteensovittaminen ja vuoropuhelun edistäminen, asioiden esittäminen ymmärrettävästi
- Vuokrataloyhteisön vastuulla on luoda puitteet yhteishallinnolle ja kommunikoinnin on oltava vastavuoroista ja oikea-aikaista.
- Vuokrataloyhteisön on kuultava asukkaiden mielipiteitä asumiseen vaikuttavissa asioissa ja eriteltävä yhteishallinnossa, **miten asukkaiden näkemys on otettu huomioon päätöksenteossa**. Vuokrataloyhteisön on **vastattava asukkaiden yhteydenottoihin** kohtuullisessa ajassa ja ilmoitettava asioiden edistymisestä.

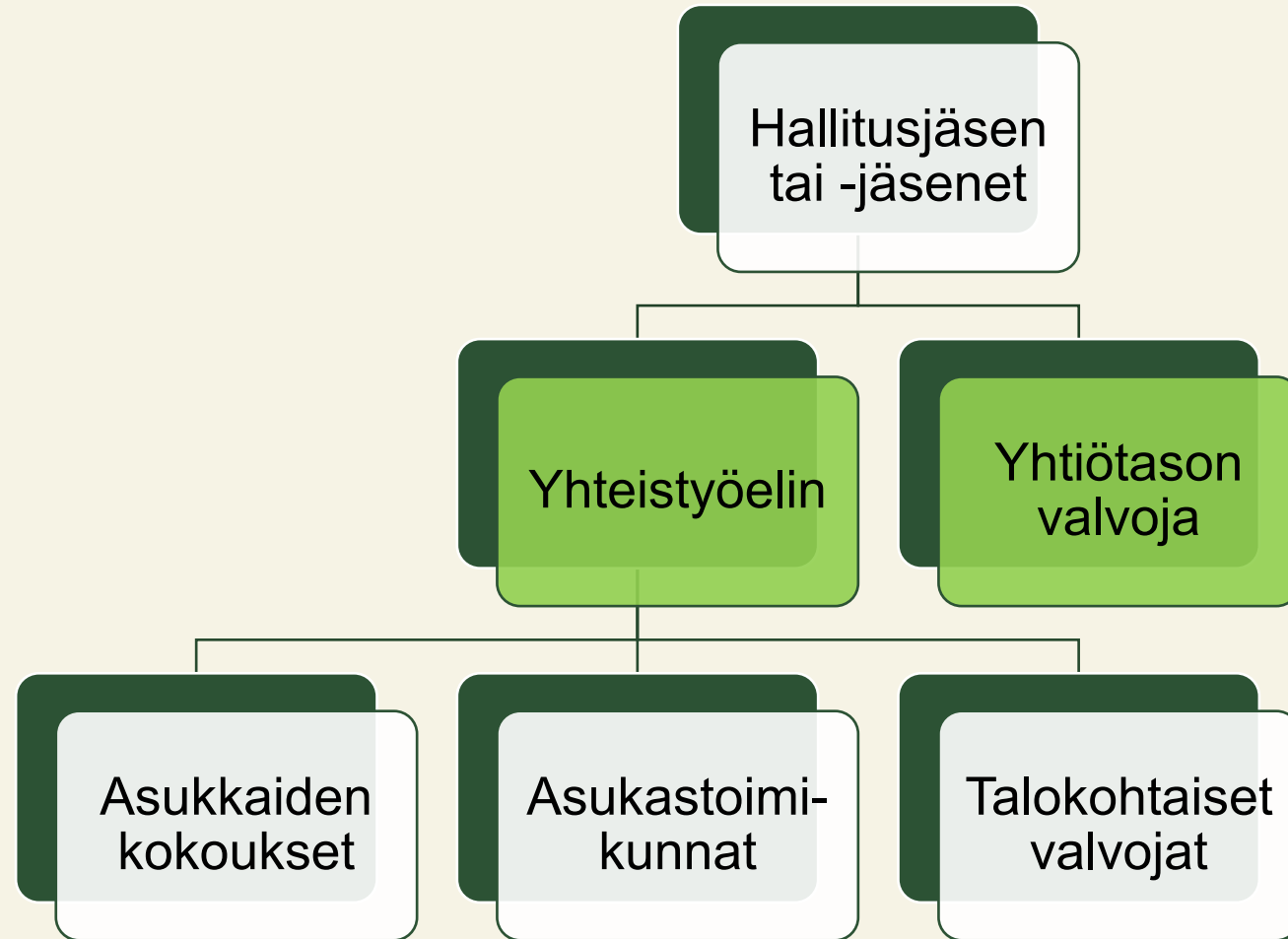

Toimintatavat ja yhteydenpito

- Vuokrataloyhteisöllä on oltava **selkeä tapa vastaanottaa asukkaiden palautteita** ja asukkaille on tiedotettava palautteen käsittelystä ja vaikutuksista.
- Vuokrataloyhteisön on tarjottava **asianmukaista tietoa** toiminnastaan asukaslähtöisesti eri viestintätavoilla
- Vuokrataloyhteisön on nimettävä henkilö, joka toimii **asukkaiden yhteyshenkilönä** yhteishallintoon liittyvissä asioissa.

Toimielimet

Asukastoimikunta

- Asukastoimikunnan toimialaan kuuluvat vuokranmääritysyksikön talon tai talojen asumisviihtyvyyden, yhteisöllisyyden ja turvallisuuden edistäminen.
- **Sovittelu ja rahoitussuunnitelman** käsittely jäävät pois asukastoimikunnan tehtävistä – rahoitussuunnitelma sisältyy yhteistyöelimen oikeuksiin
- Muuten päivityksiä

Asukastoimikunnan oikeudet

Asukastoimikunnalla tai sen tehtäviä hoitavalla taholla on vuokranmääritysyksikköön kuuluvia taloja koskevissa asioissa oikeus:

- osallistua vuokratalon **talousarvioesityksen ja vuokranmääritysesityksen** valmisteluun
- tehdä esityksiä vuosittain **talousarvioon sisällytettävistä korjaustoimista**, pitkän ajan **korjaussuunnitelmasta ja tiedossa olevista korjauksista**
- tehdä esityksiä **huoltosopimuksen sisällöstä, hoitojärjestelmästä sekä isännöinnin ja huoltotehtävien järjestämisestä**
- **tarkkailla** asukkaiden ja muiden huoneistojen haltijoiden yhteiseen lukuun hoito-, huolto- ja korjaustoimenpiteiden suorittamista **yhteisissä tiloissa**
- päättää järjestyssääntöjen sisällöstä

Asukastoimikunnan oikeudet jatkuu

- päättää yhteisten autopaikkojen, saunojen, pesutupien ja vastaavien tilojen **jakamisperiaatteista vuokratiloyhteisön olemassa olevissa puitteissa**
- päättää **yhteisten asukastilojen käytöstä** silloin kun yhteinen tila on pelkästään kyseessä olevan vuokranmääritysyksikön käytössä ja osallistua päätöksentekoon, jos yhteinen tila on korttelikohtainen
- päättää toimikunnan päätettäväksi siirretystä asiasta tai toimeenpanna sen tehtäväksi annettu asia edellyttäen, että asukastoimikunta on valmis ottamaan sen vastaan.

Yhteistyöelin

- Asukkaiden ja vuokrataloyhteisön välinen yhteistyöelin käsittelee vuokrataloyhteisön **koko asuntokantaa koskevia yhteishallintoasioita**
- **Asukastoimikunnan puheenjohtaja** tai asukastoimikunnan sijasta valittu edustaja edustaa vuokranmääritysyksikköä yhteistyöelimessä.
- Edustajat yhteistyöelimeen voidaan myös valita **vaaleilla tai muulla asukkaiden päättämällä tavalla.**
- Äänivaltaa yhteistyöelimessä käyttävät yhteistyöelimen jäseninä olevat asukkaat.
- Yhteistyöelimen tehtävänä on edustaa vuokrataloyhteisön asukkaita suhteessa vuokrataloyhteisöön ja koota yhteen asukkaiden kokousten ja asukastoimikuntien näkökannat.

Yhteistyöelin

- Yhteistyöelin voi siirtää oikeuksiaan valitsemalleen **toimikunnalle**.
- Yhteistyöelin voi, tai jos yhteistyöelintä ei ole, asukastoimikunnat voivat päättää, että seuraavaksi toimikaudeksi **ei aseteta** yhteistyöelintä
- Vuokrataloyhteisö korvaa kohtuulliset yhteistyöelimen kokoukseen osallistumisesta aiheutuneet **matkakustannukset** asukkaalle

Yhteistyöelin osallistuu yhtiötason asioiden käsittelyyn

- Yhteisten autopaikkojen, saunojen, pesutupien ja vastaavien tilojen **vuokrausperiaatteiden** laatimiseen sekä laajemmin kuin korttelikohtaisessa käytössä olevien asukastilojen käytöstä päättämiseen
- Vuokrataloyhteisön **talousarvioesityksen, käyttövastikkeiden määritysesityksen, tasaus- ja jyvitysperusteiden sekä korjaustoimien valmisteluun**
- Pitkän ajan **korjaus- ja rahoitussuunnitelmien** valmisteluun
- **Hoitojärjestelmän sekä isännöinnin ja huoltotehtävien järjestämiseen**

Jatkoa yhteistyöelimen osallistumisoikeuksiin

- Vuokratalojen ja muiden rakennusten sekä kiinteistöjen **ylläpidosta ja hoidosta** solmittavien sopimusten valmisteluun
- **Peruskorjausten** valmisteluun
- **Asumiseen liittyvien palvelujen hankinnan valmisteluun**
- Vuokratalojen **luovutusta, purkamista tai rajoituksista vapauttamista** koskevien **toimien valmisteluun ja neuvotteluihin vuokrataloyhteisön päätöksenteon jälkeen**
- Vuokrataloyhteisön tulee tiedottaa yhteistyöelimelle tulevista vuokrataloihin ja asumiseen liittyvien **hankintojen kilpailutuksista** ja varata yhteistyöelimelle mahdollisuus esittää huomionsa niihin
- Yhteistyöelin voi tehdä esityksiä, neuvotella ja antaa lausunnon edellä mainituissa ja muissa vuokrataloyhteisössä asumiseen liittyvissä asioissa.

Yhteishallintoelinten väliset yhteydet

- Monesti yhteistyöelin oli jäänyt vieraaksi ja etäiseksi, kysymysmerkkinä, miten omaan asumiseen vaikuttaminen asukastoimikunnassa toteutuu suhteessa yhtiön yhteisiin päätöksiin ja yhteistyöelimen osallistumiseen

Tähän pyrittiin vastaamaan:

- Aukkaiden kokous voi tehdä esityksiä asukastoimikunnalle ja vuokrataloyhteisölle vuokranmääritysyksikön taloja koskevissa asioissa.
- Asukastoimikunta voi tehdä vastaavissa asioissa esityksiä yhteistyöelimelle ja vuokrataloyhteisölle, joihin vuokrataloyhteisön on vastattava
- Yhteistyöelin voi tehdä esityksiä vuokrataloyhteisölle, joihin vuokrataloyhteisön on vastattava

Muut mahdollisuudet vaikuttaa

Hallitusedustajat

Yhteistyöelin voi valita tai vaaleilla voidaan valita ehdokkaat asukaskokouksen valitsemista ehdokkaista hallitusedustajan valinnassa, mutta ehdokkaita on oltava riittävä määrä omistajan valintaa varten

Valvoja

- **Lakiin oikeus yhteisötasoiseen talouden ja hallinnon valvojaan** nykyisen vuokranmääritysyksikkökohtaisen valvojan lisäksi
- Valvojalla on oltava sellainen **taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus** kuin tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden on tarpeen tehtävän hoitamiseksi.
- Valvojan **salassapitovelvollisuuteen ja vahingonkorvausvastuuseen** sovelletaan, mitä yhteisön tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta ja vahingonkorvausvastuusta säädetään.

Erityisryhmien investointiavustuskohteet

- **Poikkeus soveltamisalaan**: erityisryhmäkohteissa voidaan yhteishallinto järjestää erityisryhmän huomioon ottavalla tavalla, **jos yhteishallintolaki toteutuu tällä tavalla parhaiten** tässä erityisryhmässä – koskee myös opiskelijoita
- Poikkeuksen tarkoituksena on parantaa osallistumismahdollisuuksia
- Täsmennetty perusteluissa poikkeamismahdollisuuksia opiskelija- ja nuorisoasunnoissa, voisivat käyttää digikeinoja sekä poiketa rakenteista ja toimikausista, koska asukkaissa on enemmän vaihtuvuutta ja asukkaat käyttävät sähköisiä välineitä laajasti
- Opiskelija- ja nuorisoasuntojärjestöt yhteistyössä ARAn kanssa valmistelemassa raporttia, josta saa hyviä soveltamisohjeita käytäntöön

Muutokset äänioikeuteen ja vaalikelpoisuuteen

- Äänioikeutettuja ja vaalikelpoisia ovat vuokratalossa vakinaisesti asuvat 18 vuotta täyttäneet henkilöt sekä 15 vuotta täyttäneet henkilöt, jos he ovat tehneet vuokrasopimuksen.
- Yhteishallinnon luottamustehtävään valitun tulee olla luottamustehtävässä toimiessaan yhteisön asukas.
- Yhteishallinnon toimielin tai sen jäsen voidaan erottaa kesken toimikauden kyseisen toimielimen valinneen toimielimen päätöksellä, jota on kannattanut vähintään **puolet kokouksessa** läsnä olevista tai edustetuista äänioikeutetuista.

Päätöksenteko ja kokouskäytännöt

Kokouskäytännöt: viittaus yhdistyslakiin + lakiesityksen perustelut, ei yksityiskohtaisia säännöksiä yhteishallintolakiin

Yhteishallinnon toimielimen päätöksentekoon sovelletaan muutoin yhdistyslain (503/1989) 5 luvun säännöksiä.

- Muuttunut määräaika: Kutsu asukkaiden kokoukseen on toimitettava kaksi viikkoa ennen kokousta.

Tiedonsaantioikeus ja tiedottamisvelvollisuus

- Aukkaiden kokouksella ja asukastoimikunnalla on oikeus saada vuokrataloyhteisöltä tai tämän edustajalta oikeuksiensa käyttämiseen tarpeelliset vuokranmääritysyksikköä koskevat tiedot.
- Yhteistyöelimellä on oikeus saada oikeuksiensa käyttämiseen tarpeelliset vuokrataloyhteisöä koskevat tiedot.
- Vuokrataloyhteisön on tiedotettava asukkaille ja muille huoneistojen haltijoille vuokranmääritysyksikköä koskevistä ja yhteistyöelimelle vuokrataloyhteisöä koskevistä sellaisista asioista, joilla voi olla merkitystä heille tai toimielimille niiden oikeuksien käyttämiseksi.

Sähköisten mahdollisuuksien edistäminen

Sähköisten viestintävälineiden käyttöä selvennetään lakiesityksen perusteluissa: kokouskutsut, kokoukset, äänestys.

- Yhdenvertainen osallistuminen kuitenkin otettava huomioon. Myös ilman sähköisiä välineitä on päästävää asukaskokoukseen mukaan (hybridimalli).
- Muutenkin huomioitava, että pyydetäessä asiakirjoja saa paperisena
- Asukaskokouksen kutsu ilmoitustaululle ja asukkaille, voidaan toimittaa sähköpostitse, jos asukas on ilmoittanut s-postiosoitteensa

Muutokset viranomaisten roolissa

- **ARAlle valvontatehtävä**, uhkasakon määrääminen sanktiomahdollisuutena, asukkaat voivat kannella ARAlle
- Aluehallintoviraston tilalle tulee ARA

ASO-neuvottelukunta

- Ensimmäinen uuden asumisoikeuslain mukainen ASO-neuvottelukunta asetettiin kahdeksi vuodeksi 2023-2024
- Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata asumisoikeusjärjestelmän toimintaa, tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja sekä muulla tavoin kehittää asumisoikeusasumista koskevia asioita
- Neuvottelukunnassa on edustettuna kolme yleishyödyllistä, kaksi kuntien yhtiötä, yksi asumisoikeusyhdistys – kattavasti edustus aso-toimijoiden osuuksien mukaan + SASO, KOVA
- Jokaisesta toimijasta on sekä yhteisön että asumisoikeuden haltijoiden edustaja, jonka valitsee yhteistyöelin
- Mukana YM, ARA, Valtiokonttori
- Neuvottelukunta on kokoontunut 3 kertaa kevään-kesän aikana, sama tahti sovittu alustavasti syksyille

Käsittelyt aiheet

- Suosituksia asukashallintoelinten väliseen tiedonvälitykseen
- Reagointi hallitusohjelmaan ja aikeisiin lopettaa asumisoikeusasuntojen tuotanto
- Aloite samassa kohteessa muuton täsmentämiseksi – tarpeelliset muutot
- Keskusteltiin korkojen noususta
- Tarkempia linjauksia yhteistyöelimen valintaan ja työskentelyyn?
  - Ytet vasta aloittaneet työnsä, tähän palataan myöhempanä, kun kokemuksia on kertynyt
- Hallitusvalinnoista keskusteltiin – suositellaan avoimuutta, ei linjattu, joissakin yhtiöissä valitaan jo melko suoraan asukkaiden ehdokkaista (demokratia toteutuu parhaiten)

Mistä saa tietoa neuvottelukunnassa käsitellyistä asioista?

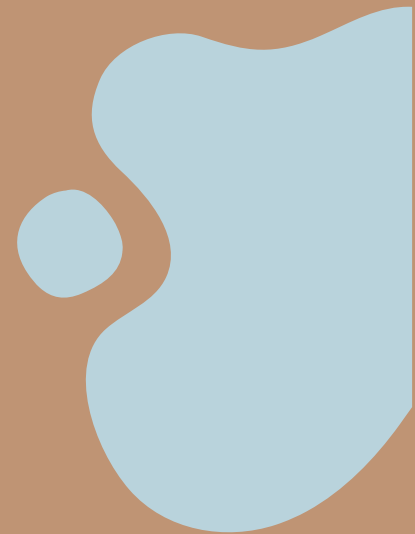
- Neuvottelukunta on Hankeikkunassa - <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM018:00/2023>
- Neuvottelukunta myös tiedottaa itsenäisesti

Kiitos!

anu.karjalainen@gov.fi

+358 29 525 0067

**Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment**

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

